

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ
НҰР-МҰБАРАК ЕГИПЕТ ИСЛАМ МӘДЕНИЕТІ УНИВЕРСИТЕТІ
ИСЛАМ ІЛІМДЕРІ ФАКУЛЬТЕТІ
ИСЛАМТАНУ КАФЕДРАСЫ**

БЕКІТЕМІН

Қабылдау комиссиясының
төрағасы, проректор
PhD, Е.Оңғар

« 02 » 2025 ж

**6B02201-«Исламтану» (қысқартылған) білім беру бағдарламасы
бойынша
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы 2025

Шығармашылық емтихан бағдарламасы Исламтану кафедрасында дайындалып, кафедра отырысында талқыланды.

Исламтану кафедрасының мәжілісінде қаралды.

Хаттама № 10 « 02 » 05 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі

Н.С. Анарбаев

«БВ02201-Исламтану» (қысқартылған) білім беру бағдарламасы бойынша шығармашылық емтихан бағдарламасы

1. Жалпы ережелер

1. Осы шығармашылық емтиханды өткізу қағидалары Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университетінде шығармашылық даярлықты талап ететін Исламтану білім беру бағдарламасының қысқартылған бағдарламасына түсетін талапкерлер үшін өткізіледі.

2. Шығармашылық емтиханның мақсаты талапкерлердің шығармашылық қабілеттерінің және шығармашылық бағыттағы кәсіптерді меңгерудегі тұлғалық алғышарттарының болуын тексеру болып табылады.

3. Шығармашылық емтиханды Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университетінде құрылған пәндік комиссия өткізеді.

4. Білім беру бағдарламасы бойынша шығармашылық емтиханды өткізу нысаны мен мазмұны жоғары оқу орнымен дербес анықталады.

5. Шығармашылық емтиханды ұйымдастыру және өткізу үшін құрамы Нұр-Мұбарак ЕИМУ ректордың бұйрығымен бекітілетін пәндік комиссия құрылады.

6. Шығармашылық емтиханның кестесін (пәннің атауы, күні, уақыты және өткізілетін орны, кеңестер, нәтижелерді жариялау күні) қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және құжаттар қабылдау басталғаннан кешіктірілмей талапкерлердің назарына жеткізіледі.

7. Қысқартылған оқу бағдарламасы үшін өткізетін шығармашылық емтихан 20 баллдық жүйе бойынша бағаланады. Шығармашылық емтиханның нәтижесі бойынша, олардың сәтті өткенін растайтын ең төменгі балл саны – 5 балл.

8. Университетке қабылдану үшін талапкер кемінде 25 балл жинауға міндетті.

9. Қысқартылған оқу бағдарламасына ақылы негізде оқуға түсуге ниет білдірген талапкерлер емтихансыз тек сұхбаттасу арқылы қабылданады және «өтті/өпеді» деп бағаланады.

2. Емтиханды қабылдау тәртібі

1. Шығармашылық емтихан өткізу аудиториясына жіберуді және емтиханды өткізу кезінде осы қағидаларды сақтауды қабылдау комиссиясының жауапты хатшысы және оның орынбасары, емтиханды өткізуге тартылған арнайы кезекшілер, техникалық хатшылар қамтамасыз етеді.

2. Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде аудиторияда бөтен тұлғалардың болуына жол берілмейді.

3. Талапкер емтиханға кестеде көрсетілген мерзімде келеді. Талапкер аудиторияға емтихан басталғанға дейін 10 минут бұрын жіберіледі.

4. Талапкер шығармашылық емтихан өткізу аудиториясына жеке басын қуәландыратын құжатты және құжаттарын қабылдағаны туралы қолхатты көрсеткен жағдайда жіберіледі.

5. Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде бір орыннан басқа орынға

ауысуға, емтихан материалдарымен алмасуға, көшіріп алуға, аудиторияға оқулықтарды, басқа да әдістемелік әдебиеттерді, мобильді байланыс құралдарын кіргізуге және қолдануға тыйым салынады.

6. Шығармашылық емтихан тыныш және қолайлы жағдаймен қамтамасыз етіледі, талапкерлерге өз білімі мен білік деңгейін толық көрсете алуына барынша мүмкүндік жасалады.

7. Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде талапкерлерге және оны өткізу үшін тартылған жоғары оқу орнының қызметкерлеріне өзімен бірге байланыс және электрондық-есептеу техникаларын алуға және пайдалануға тыйым салынады.

8. Шығармашылық емтихан басталғаннан кейін талапкерлерге емтихан материалдары беріледі және титулдық парақтарды рәсімдеуге ұсынылған тәртіптер түсіндіріледі, сондай-ақ шығармашылық емтиханның басталу және аяқталу уақыттары, нәтижелерді жариялаудың және апелляция өткізудің уақыты мен орны көрсетіледі.

9. Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде талапкерлер мынадай талаптарды сақтайды:

- емтихан алушының көрсеткен орынға отыру;
- тыныштық сақтау және өз бетінше жұмыс істеу, емтихан алушымен және басқа талапкерлермен сөйлеспеу;
- аудиторияда жүрмеу, басқа орынға отырмау;
- шығармашылық емтиханның аяқталғанға дейін емтихан алушының рұқсатынсыз емтихан аудиториясынан шықпау.

10. Осы қағидаларды бұзған жағдайда талапкер аудиториядан шығарылады. Бұл ретте емтихан жұмысының титулдық парағына емтихан алушының қолымен расталған шығару себебі туралы жазылады. Талапкердің бұл жұмысы жойылады. Талапкер дәлелді себептермен емтиханға кешігіп немесе келмеген жағдайда ол шығармашылық емтиханды жазбаша өтініші мен шығармашылық емтиханды жіберіп алуына дәлелді себептерін растайтын құжаттарды ұсынуы негізінде ректордың рұқсаты бойынша бекітілген кесте шеңберінде басқа уақытта тапсыруға жіберіледі.

11. Шығармашылық емтиханды жіберіп алуына дәлелді себептер мыналар болып табылады:

- талапкердің ауырып қалуы (емдеу мекемесінен ауырып қалғандығы туралы анықтаманы ұсынумен расталады, анықтама емдеу мекемесінің мөрімен бекітіледі);
- төтенше жағдайлар, сондай-ақ жол-көлік оқиғасы (мемлекеттік мекемеден төтенше жағдайдың немесе жол-көлік оқиғасының болу фактісін айғақтайтын анықтама ұсынумен расталады).

12. Дәлелді себептер бойынша шығармашылық емтиханға келмеген тұлғалар оған шығармашылық емтиханды өткізу мерзімінен кешіктірілмей қосымша анықталған күні жіберіледі.

13. Дәлелсіз себептермен емтиханға келмеген талапкерлер емтиханға жіберілмейді.

14. Шығармашылық емтиханға қайта қатысуға рұқсат берілмейді.

15. Емтихан жұмыстарын тексеру тек жоғары оқу орнының ғимаратында жүргізіледі.

16. Шығармашылық жұмыстарды тексеруді тек пәндік комиссияның мүшелері жүргізеді.

17. Шығармашылық емтиханның қорытындысы ведомостпен рәсімделеді.

18. Тексерілген жұмыстар, бағалау ведомостері және бағалары мен тексеруші емтихан қабылдаушылардың, пәндік комиссиясы төрағасының қолдары қойылған хаттамалар жауапты хатшыға (оның орынбасарына) нәтижелерді жариялау үшін беріледі.

19. Шығармашылық емтиханның нәтижелері емтихан өткеннен кейін келесі күні хабарланады.

20. Талаптарды сақтауды және шығармашылық емтиханды бағалау кезіндегі даулы мәселелерді шешуді, емтихан өткізу кезеңінде шығармашылық емтихан тапсырушы тұлғалардың құқығын қорғауды қамтамасыз ету мақсатында апелляциялық комиссия құрылады.

21. Апелляциялық комиссия шығармашылық емтиханның нәтижелерімен келіспейтін тұлғалардың өтінімдерін қарастыру үшін құрылады. Апелляциялық комиссияның төрағасы мен құрамы Нұр-Мұбарак Ғылыми кеңесінің бұйрығымен бекітіледі.

22. Апелляцияға өтінімді апелляциялық комиссия төрағасының атына шығармашылық емтихан тапсырушы тұлға жеке береді. Өтінім шығармашылық емтихан нәтижесі жарияланғаннан кейін келесі күні сағат 13.00-ге дейін қабылданады және оны апелляциялық комиссия бір күн ішінде қарастырады.

23. Апелляциялық комиссия әрбір тұлғамен жеке тәртіпте жұмыс істейді. Тұлға апелляциялық комиссияның отырысына келмеген жағдайда оның өтінімі қарастырылмайды.

24. Шығармашылық емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляция бойынша шешім комиссия мүшелерінің жалпы санынан көпшілік дауыспен қабылданады. Дауыстар тең болған жағдайда комиссия төрағасының дауысы шешуші болып табылады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төрағаның және комиссия мүшелерінің барлығының қолы қойылған хаттамамен рәсімделеді.

25. Қысқартылған білім бөліміне түсетін тұлғалар тестілеудің бір пәнінің ұпайы есептеледі: Қазақстан тарихы.

3. Нормативтік талаптар

«Исламтану» (қысқартылған) білім беру бағдарламасына түсу емтихандарының бағдарламасы мен талаптары шығармашылық қабілеттері бар, алғашқы діни сауатқа ие тұлғаларды таңдау мақсатында құрылған.

Қысқартылған білім беру бөліміне түсу үшін талапкерлер дін негіздері бойынша шығармашылық емтихан тапсырады.

Дін негіздері бойынша ауызша емтихан талапкерлердің бастапқы Исламтанушылық қабілеттерін айқындауға, олардың діни білімдерін толық көрсетуге мүмкіндік береді.

**«БВ02201-Исламтану» (қысқартылған) білім беру бағдарламасына
түсушілерге арналған емтихан сұрақтары**

1. Әһлү-сүннет уәл жамағат дегеніміз кімдер?
2. Усуль іліміндегі мубах сөзінің анықтамасы?
3. Иманның шарттары нешеу? ханафилерде қандай ерекшелік бар?
4. Намазда алғашқы отырыстың үкімі?
5. Шиит пен әһлү-сүннеттің басты айырмашылығы атаңыз?
6. Мәйтке ғұсыл құйындыру үкімі?
7. Сәләфилер таухид ұғымын қалай түсінеді?
8. Ұмраның парыздары мен уәжіптерін атаңыз?
9. Үлкен күнә жасаушының үкімі қандай?
10. Мәһірдің анықтамасы мен түрлері?
11. «Алла қайда» деген сұраққа қалай жауап береді?
12. Күмәнді суға қандай су жатады?
13. Алла Тағала барлық жерде деп кімдер айтады?
14. Намаз бастағанда «Аллаһу Акбар» деп тәкбір айтудың үкімі?
15. Сират көпірдің сипаттамасы және оған имам келтірудің үкімі?
16. Тауық, асыранды үйрек және қаз тәрізді құстардың саңғырығының үкімі?
17. «Истәуә» ұғымын қалай түсінеміз?
18. Иленген өлексе терісінің үкімі?
19. Имам Мутуридидің толық аты-жөні және дүниеден өткен жылы қандай?
20. Намаз уәжіптерін атаңыз
21. Ақида ілімінің басқада қандай атаулары бар?
22. Жеңіл нәжістін түрлерін атаңыз.
23. Періштелер ғайыпты біледі ме?
24. Күмәнды сумен дәрет алған кісі намаз оқи ала ма?
25. Адасқан ағымдардың бәрі бірдей діннен шығады ма?
26. Сенім тұрғысынан алғанда уәжіпті теріске шығарған адамның үкімі қандай?
27. Ақида ілімін үйренудің үкімі қандай?
28. Дәрет қандай жағдайда парыз болады?
29. Күнәһар мұсылманды Алла кешеді ме? Дәлелі қандай?
30. Сәләм саудасы дегеніміз не?
31. Амал жасамаған адамның діннен шықпайтындығына қандай дәлел бар?
32. Парыз намаздың үшінші рәкағатында фатиха оқудың үкімі
33. Ақида ілімінің қайнар көзі?
34. Пайыздың (риба) анықтамасы және түрлері?
35. Тауассул дегеніміз не? Шарифатымызда рұқсат па?
36. Неке қиюдағы уәлидің орны?
37. Пайғамбарымыздың (с.ғ.с) ата-анасы әһлул-фәтраға жата ма?
38. Идданың анықтамасы және күту мерзімі туралы баяндаңыз?
39. Жақсылық пен жамандықты ақылмен пайымдап табуға бола ма?
40. Сахих некенің шарттарын айтыңыз?

41. Матуридилер фиғли сипаттарды не үшін «әзәли» дейді? ал, Ашғарилер не үшін «хадис» дейді?
42. Намазда соңғы отырыстың үкімі қандай?
43. Мұташәбиһ аят-хадистердегі Йәд, Айн, Қадам, Нузул секілді сөздерді басқа тілге аударып айтуға бола ма?
44. Хайыз бен нифас кезінде намаз оқу үкімі?
45. Пайғамбарларға мұстахил болған сипаттар қандай?
46. Қай жағдайда сәһу сәждесі жасалады?
47. Қабір азабын, сират көпірді, амалдың өлшенуін кімдер мойындамайды? Және не үшін мойындамайды?
48. Жан тапсырар адамды оң бүйіріне жатқызудың үкімі не?
49. Жаннат пен тозақ қазір бар ма? Осыған байланысты Әһлү-сүннет пен Мұғтазилиттерде қандай айырмашылық бар?
50. Түсікке жаназа оқу жайлы айтыңыз
51. Тафуид жайлы Имам Матуриди өзінің «кітаб әт-таухид» атты еңбегінде қандай анықтама жасаған?
52. Мәйітті лахадқа қойған соң басына үш уыс топырақ тастаудың үкімі?
53. Ақылмен үкім қылудың қандай түрлері бар? Мұстахил дарурури дегеніміз не? Және мысалы қандай?
54. Көршілердің қаралы үйге ас әзірлеп берудің үкімі.
55. «Фикһул абсат» кітабының авторы?
56. Ақыреттік шаһид пен дүниелік шаһидтің айырмашылығы неде?
57. Мұғтазилиттер не үшін сират көпірдің сипаттамасын мойындамайды?
58. Таң намазынан кейін қаза оразаға ниет етудің үкімі?
59. Қияметте Алланы көруге байланысты Имам Тахауи қандай тұжырым жасаған?
60. Он кедейді тамақтандыру немесе киіндіру, каффараттың қай түріне жатады?
61. Таразының сипаттамасын кімдер мойындамайды және таразы сипаттамасына иман келтірмеген адамның үкімі қандай?
62. Қажылықта уақытынан бұрын шаш қысқартқаны үшін қанша күн ораза тұтады?
63. Алла адамның не істейтінін жазып қойған болса, не үшін жазаға тартады?
64. Оразаны белгілі уақытта орындауды өзіне міндеттейтін жағдай?
65. Мұғтазилалар не себепті қияметте Алланы көруді жоққа шығарады?
66. Арапа күнгі оразаға хадиспен кімге тыйым салынған?
67. Сәләфилер (әл-Уахабия) әһлү-сүннет уәл-жамағат жата ма?
68. Құрбан айттың төртінші күні ораза тұтудың үкімі?
69. Сәләф салихтар кімдер?
70. Мәкруһ оразаның түрлері?
71. Хәләфтар дәуірі қай кезеңнен басталады?
72. Оразаға ниет ету уақыты?
73. Тафуид дегеніміз не және оның мысалы қандай?
74. Қажылық кезінде қандай жағдайларда ораза тұтылады?
75. Әбу Ханифа мен Имам Тахауиге дейін ақида еңбектері жазылған ба?

76. Батыста көрінген ай шығысқа да үкімі жүреді деген көзқарас кімдерге тиесілі?
77. Тәуил дегеніміз не және оның мысалы қандай?
78. Бұлтты күні айды көрушінің сипаттары?
79. Әһлү-сүннет ғалымдары Қызыр, Лұқман, Зұлқарнайынға байланысты қандай тұжырым айтқан?
80. Тиләуәт сәждесіне қатысты үкімдер?
81. Қабір рахаты мен азабы жайлы хабар мұтауатир хабарға негізделген бе?
82. Рамазанның әр күніне жеке ниет ету керек пе?
83. Тақлиді иманның үкімі не?
84. Екінті уақытында нәпіл намаз оқудың үкімі?
85. Алланы танудың жолдары?
86. Нәпіл оразаны бұзудың үкімі?
87. Қабір азабын мойындамайтындардың уәжі не?
88. Бір ниетпен қаза мен каффарат оразасы өтеледі ма?
89. Алланың зәти спаттарын баяндаңыз?
90. Жауын суын байқаусызда жұтса оразаны бұза ма?
91. Тахқиқи иман дегеніміз не?
92. Ауыздағы қанды жұтса ораза бұзыла ма?
93. Мукәлләф болудың шарттары?
94. Оразаны бұзатан, кәффәратты қажет етпейтін жағдайлар?
95. Иман мен амал біртұтас па?
96. Некенің түрлері?
97. Субути сипаттарын атаңыз?
98. Некенің үкімін баяндаңыз?
99. Аллының фиғли сипаттары қай сипаттың аясында қаралады?
100. Бәйн талақ пен ражғи талақтың айырмашылығы не?

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

Негізгі әдебиетті:

1. Құран Кәрім
2. И. Сейітбеков, Иман негіздері, А., 2010
3. Қ. Жолдыбайұлы, Ақиқат шуағы, А.,
4. Қ. Құрманбаев? Хадис іліміне кіріспе, 2019
5. Қ. Құрманбаев, Құран ілімдеріне кіріспе, 2014
6. Д. Өмірзаққызы, Адамзаттың Асыл Тәжі, А., 2006
7. Қ. Сейтұлы, Періштелерге иман, А, 2010
8. М. Исаұлы, Қ. Жолдыбайұлы, Ислам Ғылымхалы, А., 2006
10. Жоламан Бұланұлы, Сопылық ілімі, 2023
11. Исламоведение: Пособие для преподавателя Автор: Э.Р. Кулиев, М.Ф. Муртазин, Р.М. Мухаметшин и др. М., 2008
12. Ә. Қайназарұлы, Пайғамбарымыз Мұхаммедтің өмірбаяны, 2011

Қосымша:

2. Ш. Әділбаева, Сүннет салтымыз, хадис ғұрыпымыз, А., 2009 ж.
3. А. Әділбаев, Ш. Әділбаева, Имам Әбу Ханифа және ханафи мәзһабы, А., 2011
4. Ислам историографичесий очерк, М.,
5. М. Исаұлы, Құран кімнің сөзі, А., 2006
6. Сейтбеков И., Нысанбаев С., Ислам тарихы, Шымкент,
7. Мец А., Мусульманский ренесанс М.,
8. Массэ А., Ислам, М.,
9. Монтгомери, У., Влияние ислама на средневековую Европу, М.,
10. Негізгі діни мағлұматтар, (Ауд., құр. Х. Өзтүрк, Б. Мансұров) А., 2008
11. Т. Түгелұлы, Б. Тұрғанбекұлы, Мәзһаб туралы таным, А., 2011
12. А. Әділбаев, Қасиетті мәуліт, А., 2006
13. Басилов В.Н., Кармышева Дж.Х. Ислам у казахов М. 1997.
14. М. Исахан. Мазһаптар тарихы (саяи, сенімдік, ғылми негіздер бойынша), Алматы, 2006.